SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 133. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JULY 14, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 14-го ЛИПНЯ 1990 Ч. 133. РІК XCVII.

В. ІВАШКО ЗРЕЗИҐНУВАВ З ПОСТУ ГОЛОВИ ВР

Москва. — В четвер, 12-го липня, пресові агентства, а також інші засоби масової інформації, повідомили про драматичний перебіг 28-го з'їзду в Москві Комуністичної партії Совєтського Союзу. На з'їзді знову численні консервативні кандидати критикували політику Міхаїла Горбачова і закликали до сповільнення програми перебудови і демократизації, бо, мовляв, етапами, можна скоріше добитись успіхів у поправі економіки і змін у настанові спільноти до інших справ, зокрема до плюралістичної системи та введення демократичних свобід.

У зв'язку з цим консервативні кандидати висунули на пост першого заступника генерального секретаря ЦК КПСС відомого прихильника твердого ядра Єгора Ліґачова і боролися за те, щоб його прізвище було вписане на виборчому бальоті. Сам М. Ґорбачов натомість запропонував обрати першим заступником Володимира Івашка, недавнього першого секретаря Комуністичної партії України і голову Верховної Ради. Виступаючи перед делеґатами, 58-річний В. Івашко, сказав, що він здеклярований прихильник політики перебудови і додав, що перебудова запізнилася в Совєтському Союзі принайм-

(Закінчення на стор. 3)

КОМУНІСТИ ВТРАЧАЮТЬ СВОЇ ПРИВІЛЕЇ

Львів (УПА). — Тут адміністрація виробничого об'єднання „Кінескоп" перевела комітет Комуністичної партії з приміщень виробничого об'єднання в гуртожиток. Тепер звільнені працівники партійного комітету змушені отримувати одноразові перепустки на територію об'єднання на загальних засадах. Ініціятива витіснення парткому за межі виробничих приміщень належить місцевому відділові НРУП, члени якого зібрали біля 6,000 підписів робітників об'єднання під такою вимогою.

У суботу, 30-го червня у Львові на площі Ринок біля будинку колишньої „Просвіти" відбувся 15-тисячний мітинг, присвячений проголошенню Акту державности 30-го червня 1941 року. Мітинг розпочався гимном „Боже великий єдиний" у виконанні хору. З коротким історичним оглядом подій того часу та їхнього значення для України виступив член УРП Микольський. Про свою боротьбу зі сталінським та фашистським режимами розповів член проводу ОУН Дужий, який відзначив, що боротьба ОУН-УПА була визвольною боротьбою і висловив впевненість в досягненні Україною незалежности. Після них виступили: Осадчий — член Президії Крайової Ради Руху, Святко — депутат Міської ради, Ревть — Рух, Николич — учасник національно-визвольної боротьби, Гайова — фонд відродження ім. А. Шептицького, Павлишин — голова секретаріяту Львівської організації УРП Вітович — голова націоналістичного крила СНУМ, Кандиба — голова об'єднання „Державна Самостійність України", Ясенюк — СНУМ (Стрий), Джанда — Рух (Закарпаття), Деркач — депутат УССР, УРП.

На мітинґу прийнято резолюцію, яка містить пункти про перенесення праху Івана Мазепи в Україну, встановлення на будинку колишньої „Просвіти" на площі Ринок меморіяльної дошки до Акту проголошення державности, про названня вулиць у Львові іменами героїв визвольної боротьби. Закінчився мітинг гимном „Ще не вмерла Україна" та гимном на слова І. Франка „Не пора, не пора".

30-го червня в Самборі відбувся мітинґ, присвячений проголошенню Української державности в 1941 році. З історичною довідкою виступив член Ради Руху Петрушак. Багатолюдний мітинґ підтримав надіслання телеграми на ім'я Верховної Ради УССР, в якій висловлюється недовір'я голові Верховної Ради Івашкові та голові уряду Масолові.

На мітингу зібрано 1,482 крб. на пам'ятник В. Стусові і Ю. Литвинові. Ще 1,000 крб. на пам'ятник пожертвувала греко-католицька громада Самбора.

ВМУРОВАНО НАРІЖНИЙ КАМІНЬ ПІД ПАМ'ЯТНИК Б. ЛЕПКОГО

Пропам'ятна таблиця вмурована тепер на вулиці імені Б. Лепкого в селі Жуків.

Джерзі Сиiті, Н.Дж. — В селі Крогульці на Поділлі, де народився поет Богдан Лепкий, відбулося 13-го травня урочисте і багатолюдне святкування вмурування наріжного каменя під будову пам'ятника великому українському поетові та письменникові. У святкуваннях взяла участь велика делеґація мешканців Жукова, які несли транспарант із написом: „Жуківська земля — вихователька — у Крогулецькій, яка народила Великого Поета". Учителька зі села Жукова Галина Драган відчитала вірш власного укладу присвячений цій події.

Село Жуків веде перед в приготуваннях до відзначування 50-річчя смерти поета та реґабілітації його імени. Там вже находиться вулиця його імени від 1932 року, а таблицю з того приводу вмуровано 12-го липня 1989 року.

Відкриття пам'ятника Б. Лепкому підготовляється на половину липня 1991 року і пам'ятник вже є в роботі відомого скульптора.

Організаційна група під проводом учителя Василя Подуфалого плянує вкоротці видати три книжки стрілецьких пісень Лева Лепкого, Романа Купчинського та Михайла Гайворонського.

27-го травня в родинному селі Р. Купчинського, Розгадові, відбулися поминки вшанування співтворця стрілецької слави, в якому взяло участь 20,000 осіб. До того свята тернопільський редакційний видавничий відділ видав окрему книжечку стрілецьких пісень Р. Купчинського п. н. „Як з Бережан до Кадри".

Філядельфійська Округа УНСоюзу приготовляється до Союзового Дня

Філядельфія, Па. (с.г.). — Окружний Комітет Відділів УНСоюзу Філядельфійської Округи понад дві декади влаштовує Союзові Дні або інші імпрези, завданням яких є в першу чергу пропаґувати добре ім'я УНСоюзу, відзначати союзові ювілеї, вшановувати заслужених союзових діячів, як також дати нагоду союзовцям й іншим землякам з різних місцевостей зустрітись та в родинній атмосфері провести час.

Цьогорічний Союзовий День вже 25-ий з черги, відбудеться в неділю, 19-го серпня, на чудовій посілості Українського Спортового Осередку „Тризуб" в Горшам, Па., який присвячений 32-ій Конвенції УНСоюзу для привітання новообраних членів Екзекутиви та Головного Уряду.

Приготуванням Союзового Дня займається спеціяльний комітет з членів Управи, який очолює голова Округи Степан Гавриш. Спільно вже відбуто ряд засідань для намічення загальної програми та обговорення приготувань до цієї імпрези.

Атракцією Союзового Дня буде виступ поширеного ансамблю пісні й танку „Казка", хореографом якого є Галина Козак. Склад ансамблю — це молоді професіоналісти третього покоління з Шамокінських околиць, які свій вільний час посвячують для пісні й танку. До танців приграватиме відома оркестра „Карпати" під керівництвом проф. Романа Бродієвича. Рівнож буде несподіванка для котрогось секретаря з Округи, що буде відзначений, як Заслужений Союзовець за довголітню працю для розбудови УНСоюзу.

До участи в цьому святі комітет вже тепер запрошує в першу чергу всіх членів Екзекутиви УНСоюзу, редакторів союзових видань, голів та членів Управ сусідніх Округ Пенсильванії, Ню Йорку, Ню Джерзі й Меріленду-Вашінґтону.

Союзовий День відбудеться без огляду на погоду, тому проситься союзовців й несоюзовців вже тепер розложити свій час так, щоби в неділю, 19-го серпня, спільно привітати новообраних членів Головного Уряду УНСоюзу під час 32-ої Конвенції.

Болгарія все ще шукає шляхів до демократії

Веліко Тарново, Болгарія. — Кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Клайд Гейберман іформує в числі з 11-го липня, що Болгарія, шукаючи шляхів до демократії і державної символіки, скликала своїх обраних у перших вільних виборах парляментаристів на сесію до історичної місцевости Веліко Тарново, де в 1879 році розпочинав свою працю перший модерний парлямент.

"На думку багатьох політичних спостерігачів і знавців східньоевропейських відносин, це не сталося припадково. Болгарія переживає тепер тяжку політичну й економічну кризу і 400 парляментаристів, обраних вільними голосами після 45-річного застою і комуністичного тоталітарного режиму Тодора Жівкова, повинні знайти шляхи до примирення, полагодження міжетнічних конфліктів, який все ще існує між болгарами і турецькою меншиною, і застановитися над зміною економічної структури, яка поправила б життєвий рівень населення.

Веліко Тарново, місцевість положена 150 миль на схід від Софії, теперішньої столиці Болгарії, є символом болгарської свободи з-під довгої турецької неволі. Треба підкреслити, кажуть спостерігачі, що в теперішній Болгарії існує дуже глибокий і серйозний двоподіл. Чимало парляментаристів, головно тих, які належать до бльоку демократичних сил і які допомогли усунути від влади Т. Жівкова в листопаді 1989 року, домагаються створення коаліційного уряду і уступлення Александра Лілова, керівника Соціялістичної партії, як тепер називають себе комуністи. Як відомо, комуністи здобули в останніх виборах 211 місць у парляменті, але досі вони не спромоглися самі, чи навіть з допомогою маленьких партій, зформувати уряд без участи демократичного бльоку, лідер якого Желю Желєв закликав до усунення комуністів від влади і заявив, що „цей парлямент повинен показати болгарському народові шлях до демократії".

Тимчасово Болгарія не має президента після несподіваної резиґнації Петара Т. Младенова, комуністичного ветерана, який керував ребелією проти Т. Жівкова, а А. Лілов, відповідальний за формування нового уряду, знайшовся під обстрілом опозиційних демократичних сил. Крім того в країні відбуваються великі демонстрації студентів, які домагаються, щоб більше комуністів внесли свою резиґнацю з уряду, уможливлюючи тим самим демократичним силам прийти до керівництва країною. Очевидно, одні і другі хотіли б оминути „другого Кипру" в Болгарії, тобто зудару між болгарами і турками, який на роки міг би сповільнити процес демократизації і погіршити економічну ситуацію, від якої у великій мірі залежатиме майбутність Болгарії", — кажуть спостерігачі.

На „Писаному Камені" почалось таборування

Клівленд (Я.К.). — У неділю, 8-го липня, з участю понад 130 пластунів і пластунок, голова Окружної Таборової Комісії пл. сен. Евген Небеш відкрив виховно-вишкільні пластові табори на цій оселі.

До звіту на відкритті станули: табір новачок і новаків в числі понад 40 учасників і учасниць враз з 8-ма членами команд і булав обох таборів, табір юначок під проводом командантки ст. пл. Галі Палки в числі понад 20 юначок та табір юнаків понад 40 учасників під командою ст. пл. Юрія Завіяка.

На цьогорічні табори прибули пластунки і пластуни з далеких стейтів Америки, починаючи від далекої Каліфорнії, через Денвер, Дітройт, Вашінґтон, Ню Бранзвик, Ню Йорк, Нюарк та кінчаючи Львовом, Україна (один новак-прихильник).

Атракцією цьогорічних таборів на оселі „Писаний Камінь" є новозбудований басейн.

По закінченні цих виховно-вишкільних таборів на цій оселі буде відбуватися пластовий спортово-вишкільний табір, який переведе загін „Червоної Калини" під проводом пл. сен. Нестора Нинки.

У СВІТІ

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ вирішив не перевіряти оскаржень колишнього міністра оборони Їцака Рабіна за його наказ ламати кості захопленим войовничим палестинцям на початках повстання в Ізраїлі. Внесення двох членів парляменту в цій справі було відкинено, хоча свої пропозиції вони базували на підставі зізнань ізраїльських вояків на військовому суді, де їх суджено саме за сильні побиття та ламання костей палестинським демонстрантам а вони заявляли, що виконували тільки даний їм наказ. Ці контроверсійні оскарження виникають саме тоді, коли Ї. Рабін старається всіми можливими способами перебрати провід Лейбористської партії Ізраїля.

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ подали до відома, що Нелсон Мандела захворів на запалення легенів і з приїздом до Найробі, столиці Кенії, вступив до місцевої лікарні на лікування. Провідник протиапартеїдського руху Н. Мандела перебував під час захворіння на вершинній конференції Організації африканської єдности в Аддіс-Абаба, звідки його привезено на лікування до Найробі. Сюди Н. Мандела прибув зі своєю дружиною Вінні та, як стверджують присутні кореспонденти, виглядав досить кволо. Зразу після вітання з президентом Д. Мой та його кабінетом від'їхав у президентській лімузині.

ДО ЧЕХО-СЛОВАЦЬКОЇ АМБАСАДИ в Гавані у пошуку політичного азилю зголосилося два кубинські студенти і п'ять дисидентів, які хотіли б відбути подорож по Европі та повернутись на Кубу. Їхній вчинок поставив Кубу та некомуністичну Чехо-Словаччину в дуже невідрадне дипломатичне становище. Згідно з твердженнями пресового аташе з чехо-словацької амбасади Любоміра Гладіка, дисиденти заявили, що хочуть відбути подорож до Европи та повернутися назад без жодних каральнилх відплат зі сторони урядових кубинських чинників. З уваги на це міністер закордонних справ Куби, щоби запобігти створенню подібної ситуації, як в Албанії, скликав закордонних амбасадорів і повідомив їх про складну ситуацію з приводу цієї події, а при тому їм заявив, що його уряд не є готовий на переговори зі своїми громадянами через посередництво закордонних амбасад. Тим часом, не зважаючи на те що чехо-словацька амбасада в Гавані є оточена поліцією, додаткових сім осіб пролісталося до середини.

Б. ЄЛЬЦИН ВИЙШОВ З ЧЛЕНСТВА В КОМПАРТІЇ

Москва. — Леґендарний до певної міри, а ще більше контроверсійний політичний діяч, колись член Політбюра, голова міського комітету компартії в Москві, а тепер голова Верховної Ради Російської Федерації, демонстративно покинув ряди Комуністичної партії і вийшов зі залі з'їзду завдаючи таким потягненням чергового удару колись сильній і об'єднаній партії. Офіційною причиною виходу його з компартії Єльцин подав перевантаження іншою працею, головно від часу обрання його на голову Верховної Ради РСФСР, посту дуже відповідального перед „народами Росії", з врахуванням переходу цілої системи на багатопартійну систему і відбудовою економіки та піднесенням життєвого рівня населення. На закінчення своєї заяви Єльцін підкреслив, що він готовий до співпраці з усіма політичними партіями, бо така співпраця дасть йому змогу більш ефективно працювати для народу.

Західні пресові агентства і акредитовані в Москві кореспонденти однозгідно стверджують, що заява Єльцина була одною з найбільш сенсаційних справ на з'їзді компартії на якому, як відомо, поразку потерпів лідер консервативного крила в Центральному Комітеті КПСС Єгор Ліґачов, який кандидував на пост першого заступника генерального секретаря ЦК і отримав тільки 776 голосів з усіх 4,700 делеґатів. Проти його кандидатури голосували 3,642 делегати з'їзду. На згаданий пост був обраний 3,109 голосами Володимир Івашко, колишній перший секретар Комуністичної партії України, а потім голова Верховної Ради УССР. Третій кандидат ректор Ленінґрадського технологічного інституту Анатолій Дудирєв, який сам висунув свою кандидатуру на цей високий пост, отримав 150 голосів.

Відповідаючи на питання кореспондента ТАСС делеґати по різному оцінювали особу Є. Ліґчова, консервативні хвалили, казали, що в нього стійкий характер; лібрали натомість перестерігали перед його ідеями і політичними напрямними, які можуть бути поворотом до застійних часів, до диктатури партії тощо.

Були й такі, які хвалили відданість і працьовитість В. Івашка, наприклад, секретар нової компартії РСФСР Іван Полозков. В. Івашко буде відтепер керувати кожноденною роботою КПСС хочби тому, що новообраний генеральний секретар ЦК КПСС Міхаїл Горбачов, який, до речі, особисто підтримував кандидатуру Івашка, є ще президентом держави і має багато інших різних обов'язків.

У четвер, 12-го липня делеґати з'їзду обговорювали проєкт нової програми КПСС, у якій сказано, що „КПСС є політичною організацією, яка базується на вселюдських цінностях і комуністичному ідеалі та ставить собі за ціль створити в країні гуманний, демократичний соціялізм".

Політичні аналітики і знавці підсовєтської проблематики кажуть, що одною з причин резиґнації Б. Єльцина з компартії була справа відмови делеґатів відокремити пости генерального секретаря ЦК КПСС від президентури, чого домагався на з'їзді Вячеслав Шостаковський, ректор високої партійної школи в Москві, а його підтримали: Анатолій Собчак, Юрій Болдирєв, Владімір Лисенко та багато інших. Цікаве ще й те, що вихід Єльцина наступив вже після проголошення списка осіб, які входять до Центрального Комітету (396 осіб), які між партійними з'їздами керують партією. Прізвище Єльцина фіґурувало на цьому списку. Також передбачають, що слідом Єльцина напевно підуть також інші члени компартії і тому його рішення про вихід вважається ударом для партійного керівництва.

В АМЕРИЦІ

В „МЕДИЧНОМУ ЖУРНАЛІ Нової Англії" було надруковано висліди досліджень остеопориту, захворювання костей, від якого страждає майже 15 мільйонів жінок після менопавзи. Дотеперішнє лікування базувалося на гормонах, але вченим вдалося віднайти набагато ефективніший лік етідронат, який збільшує костну масу та запобігає фрактурам, деформації та хронічним болям. В експерименті взяло участь понад 400 жінок після менопавзи. Протягом перших 14 днів вони приймали етідронат, а наступних 76 днів — кальцій. На відміну від гормонального лікування новий лік не викликає жодних побічних неґативних впливів.

У ВІДПОВІДЬ НА ЗВИНУВАЧЕННЯ Ніля Буша у занедбанні, його батько, президент Джордж Буш, виступив з емоційною обороною, але обіцяв як президент не втручатися до судової справи. Він сказав, що вірить у честь свого сина, але якщо суд визнає його винним, він понесе відповідальність у повній мірі. „Це не легко мені, як батькові", — сказав Дж. Буш. „Але мені легко як президентові тому, що система працює та я не буду втручатися. Я не обговорював це з жодним офіційним чинником та не пропонував ніякого завершення". Як відомо, за змову та спроневіру більше як п'яти мільйонів долярів загрожує дожиттєве ув'язнення. Син президента Дж. Буша разом з іншими директорами банку Сільверадо обвинувачений у спроневіренню 200 міл. дол.

ВПЕРШЕ ЗА 40 РОКІВ в середу, 11-го липня, Департамент енерґетики оголосив про небезпечний рівень радіяції, який випромінювала фабрика атомової зброї в 1940-их та 1950-их роках в Річленді, Ваш. Ця радіяція спричинила різного роду захворювання, особливо ракові серед населення на сході стейту Вашінґтон, в Ореґоні й Айдаго. Атомова резервація у Ганфорді, яка виробляла плутоній високого рівня радіяції, була закрита при кінці 1988 року. Цей район був затруєний не лише атмосферичною радіяцією, але велике мірою — радіяцією ґрунту. Найбільше наражені на небезпечний ступінь радіяції діти, які споживають велику кількість молока. Дитячий організм — найбільш чутливий до руйнівної сили радіяції тому, що він росте, розвивається. Згідно з підрахунками 20,000 дітей в стейті Вашінґтон були народжені від 1944 до 1960 років в районі затруєному радіоактивним йодом. Вивчення вказують на те, що мешканці північнозахідного району отримали на багато більшу дозу радіонуклідів від радіоактивного йоду, ніж українці після чорнобильської катастрофи в 1986 році. Документи свідчать про те, що від 1944 до 1955 рокі фабрика випустила у повітря на багато тисяч разів більше радіоактивного йоду, ніж було випущено при нуклеарних катастрофах на Трі Майл Айленд в 1979 році та в Чорнобилі. Секретні документи були оприлюдені в 1986 році. Департамент енерґетики згодився фінансувати вивчення наслідків радіяції у 1988 році та за останні два роки витратив вісім мільйонів долярів на це. Мешканці затруєного району обвинувачують владу країни у зраді. „Як вони могли на передній фронт холодної війни поставити дітей", — сказав Том Бейлі, якому сьогодні 43 роки. „Адже такі речі роблять в Росії".

ТЕНІС НА СОЮЗІВЦІ

Д. Чорній і Ю. Савчак вийшли переможцями першого турніру

Фіналісти, організатори і гості після вручення нагород.

Союзівка. — Денис Чорній (КЛК), кількакратний переможець тенісових турнірів за примат УСЦАК-Схід, відвоював своє звання цього року у відсутності минулорічного переможця д-ра Юрія Харука (Чикаго-Союзівка).

У фінальних змаганнях в неділюк, 8-го липня, Д. Чорній переміг Евгена Олинця („Тризуб") вислідом 6-2, 6-2. У суботніх півфіналах Д. Чорній переміг І. Лопату (Союзівка), 6-4, 7-5, а Е. Олинець елімінував Адріяна Кутка („Тризуб"), 6-3, 3-6, 6-4.

У комбінованій групі сеньйорів Юрій Савчак („Тризуб") переміг у фіналі Юрія Петрикевича (КЛК) 6-0, 6-1, елімінувавши у півфіналі Юрія Грабця (КЛК) вислідом 6-0, 6-2. Ю. Петрикевич добився фіналу перемогою над Олегом Богачевським (Союзівка), 6-4, 7-5.

У комбінованій групі сеньйорів і чоловіків з одною програною переможцем вийшов Олександер Олинець („Тризуб") над Володимиром Дзіваком (КЛК), 6-0, 6-1.

Турнір організував Карпатський Лещетарський Клюб, а нагороди уфундував УСК Ню Йорк. Їх вручили фіналістам головний секретар УНСоюзу Володимир Сохан, голова КЛК Юрій Попель і Зенон Снилик.

Турнір перевела комісія в складі: Ю. Попель, Ю. Савчак і З. Снилик.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money-order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Передумова допомоги Заходу Москві

Коли тільки Польща і за нею Мадярщина визволилися з-під диктату Москви стало ясно, що ця політична зміна мусить потягнути за собою зміну економіки. З упадком диктатури Компартії й уведенням партійно-політичного плюралітету — мусів прийти упадок системи, побудованої на „Капіталі" Карла Маркса, що заповідав заведення раю на землі, як уся економіка, продукція і її розподіл, будуть пляновані, керовані, контрольовані й реалізовані партійно-державним апаратом. Демократія, яка запевняє політичну свободу і признає у теорії і практиці всі людські і громадські права, вимагає цієї самої неконтрольованої свободи у хліборобстві, у ремісничій і фабричній промисловості з приватною власністю, ініціятивою і суперництвом. Президент Буш полетів до Варшави і Будапешту й обіцяв їм фінансову допомогу. Він та інші західні лідери неоднократно стверджували, що не вільно допустити, щоб заламався процес переходу контрольованої економіки на вільний ринок і щоб розчаровані люди завернули до комунізму, бо це була б катастрофа демократії як ідеї і системи правління.

Обіцяти було легко — дотримати трудніше. Сума 100 мільйонів дол., що її президент Буш завіз у першому дарунку Лехові Валенсі, виявилася смішно мала. У нарадах у Конґресі над бюджетом на новий фіскальний рік — значно підвищено цю суму. Але стало ясно, що успішної допомоги не всилі дати одна Америка, а що цією справою мусить зайнятися ввесь заможний світ. 4-го липня 1990 року відбулася у столиці Бельгії Брюсселі півториденна конференція 24-ох упромисловлених країн, між ними Японія, Австралія і Нова Зеляндія. Речником цієї конференції на заключній пресовій конференції був державний секретар Джеймс Бейкер, який підкреслив передумову, щоб дістати допомогу від вільного світу для країн, що мають труднощі у переході з контрольованої системи господарки на вільний ринок. Треба, щоб дана потребуюча країна дійсно виреклася марксизму. Це радше політична вимога, а не економічна і це відворот від принципу, що його тримаються всі банки у вільному світі включно із світовим банком: чи „клієнт" має суто — економічні вартості, які виправдують дану йому допомогу у будь-якій формі. У Брюсселі на цій конференції рішено, що таку ідеологічно-політичну передумову ґарантують своєю настановою Польща, Мадярщина, Чехо-Словаччина, Східня Німеччина, Болгарія і Юґославія. Зате виключено — Румунію, президент якої Ійон Ільєску покористувався поліційним терором супроти мирних демонстрантів. Джеймс Бейкер висловив бажання, щоб Румунія, де у кривавій революції розстріляно комуністичного диктатора Ніколае Чаушеску і його дружину, настав дійсний, а не тільки формальний зворот до демократії — і тоді „Клюб 24-ох" змінить свою постанову. Державний секретар зупинився теж на Совєтському Союзі. Він ствердив згідно з правдою, що там панують такі пливкі відносини і такий там непевний стан, що не можна ризикувати допомогу імперії, яка ще сама не виразно не виявила, чого прагне. Франція і Німеччина зайняли на цій конференції інше становище: вони поручали вже тепер включити СССР у колективну фінансову допомогу.

Конкретно рішено признати цю допомогу названим вгорі країнам 14 біль. долярів на час трьох років. Вклад Америки в цій сумі — 329 міль. долярів. Не проголошено ще, хто з названих країн скільки дістане кредиту. Наприклад, можна здогадуватися, що найменш отримає Східня Німеччина, яку взяла під свої опікунчі крила Західня Німеччина і що там процес переходу на вільний ринок піде найгладше і найшвидше.

Цікаво, який відгук матиме ця подія у Москві. Міхаїл Ґорбачов заявив, що до двох років економіка СССР буде оздоровлена. Як він собі це уявляє — знають тільки він і Господь. Перш за все взагалі невідомо, чи „тверді" комуністи, які мали більшість на партійному з'їзді в Москві допустять до зречення з марксистської системи. Ці „тверді" комуністи — це здебільшого мільйони апаратчиків, які тримаються конвульсійно жолоба, — їм ідеологія байдужа. Ґорбачов уже багато дечого обіцював. Він же постійно говорить про демократію, але теж не відцурався Маркса-Леніна. Тому правильно вирішили на конференції у Брюсселі, що кожна держава має право індивідуально давати допомогу Совєтському Союзові.

Микола Бараболяк

УКРАЇНА І „ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІМ"

Нещодавно був я в товаристві, де велася дуже оживлена дискусія з гостем із України про буйний ріст руху до незалежности на Батьківщині. В ході цієї дискусії один із учасників, людина здавалось би тямуща, поставив питання: „А коли, думаєте, прийде там до організації українських збройних сил?" Бачили ми на екрані хлопців у стрілецьких одностроях, нагадався нам галичанам 1918-ий рік, і прийшли романтичні асоціяції... Багато з нас на поселеннях проживає або в світі чорного песимізму, або, як оцей добродій, у сфері романтичної політичної евфорії. Політичний реалізм ми, звичайно, відштовхуємо, бо це затяжний і дуже прикрий шлях до здійснення політичних завдень. А це єдиний шлях. Політична романтика — минуле пройдених років, а то й минулого сторіччя, до яких немає вороття. Врешті вирішальною для нашого визволення є політична думка нинішньої України, а не її ізгоїв.

У „Літературній Україні" з 21-го червня ц.р., появилося інтересне інтерв'ю з професором київського університету в ділянці міжнародних стосунків, Володимиром Василенком п.з. — „Україна і Европейський Дім". Він теж представник УССР в Комісії ООН для прав людини. Інтерв'ю було викликане тим, що прем'р Великобританії Марґарет Тачер дала на сесії Верховної Ради УССР виминаючу відповідь про міжнародний статус України. Професор Василенко твердить, що ця відповідь зумовлена не так правовим міжнародним статусом України, а „причина такого парадоксального явно ненормального стану криється у надцентралізації, яка, породжена адміністративно-командною системою, позбавляє союзні республіки свободи дій як у внутрішній сфері, так і на міжнародній арені. Внаслідок того були створені підстави для іґнорування союзних республік та їхніх національних інтересів з боку західніх держав. Отже не звинувачувати чужинців. Західні держави не бажають устрявати у справи СССР, щоб таким чином не дестабілізувати відносини у СССР. Та автор запевняє, що „стабільність в Европі може бути забезпечена не збереженням тоталітарної імперії, а тільки побудовою союзу справді суверенних держав, де кожна з них братиме реальну і безпосередню участь у міжнародному спілкуванні відповідно до своїх національних потреб; триваюче іґнорування союзними відомствами національних потреб союзних республік, — оце джерело напружености в рамах СРСР".

Василенко каже, що назріває епоха справжньої співпраці між Сходом і Заходом у сенсі „Европейського Дому", про який говорить Ґорбачов, чи Европеської Конфедерації Сходу і Заходу, пропоновані Міттераном. Ось що він про те пише: „Україна одна з найбільших европейських держав европейської частини СССР, член ООН. ...Зі стутусу УРСР як европейської держави — члена ООН випливає її незаперечне право бути учасником тих чи тих загальноевропейських угод чи органів, які покликані служити справі забезпечення безпеки в Европі... В сучасних умовах питання безпосередньої участи Української РСР у загальноевропейському співробітництві необхідно розглянути у світлі процесів, які відбуваються в рамках Европейських Спільнот і Союзу ССР. Як відомо держави — члени Европейських Спільнот — прагнуть до створення нового, ще більш згуртованого союзу з необхідними наддержавними централізованими повноваженнями. Републіки ж Радянського Союзу прагнуть до зміцнення свого суверенітету і реорганізації існуючого союзу шляхом ліквідації надмірних наддержавних повноважень центру. Можна очікувати, що невдовзі внаслідок перетворень і в Европейських Спільнотах і в Радянському Союзі може статися приблизне зрівняння правового статусу їхніх держав. За таких умов за кожною союзною республікою европейських частин РС відкриваються додаткові сприятливі політико-правні умови участи в загальноевропейському процесі".

Та ще заки прийдуть конституційні зміни в системі СССР проф. Василенко уважає, що Україна вже нині повинна брати участь в Конференції безпеки і співробітництва в Европі, котрий то орган виринає після розвалу системи безпеки, що спиралася на НАТО і Варшавському Пакті, як запорука безпеки у світовому маштабі. Василенко пише: „...зазначимо, що ЗСА і Канада є учасниками загальноевропейського процесу не лише як члени НАТО, а й як держави-переможці в Другій світовій війні, що брали безпосередню участь у процесі післявоєнного мирного урегулювання, а зокрема підписали Паризькі мирні договори 1947 року зі союзниками гітлерівської Німеччини. З огляду на те виринає для України беззастережне право на безпосередню участь у творенні нової загальноевропейської системи безпеки на терені „Конференції для безпеки і Співпраці в Европі" (CSCE), зорганізованої в Гельсінки 1975 р. Ця установа стане мабуть у майбутньому сповняти для Европи роль, яку так незугарно виконує нині ООН. (М. і. Василенко зве оцю організацію „Нарада", що невдало, бо слово „нарада" не передає сенсу постійної інститутії, якою є ця „Конференція") Василенко твердить далі: „Українська РСР і Білоруська РСР, які разом із ЗСА, Канадою й іншими країнами антигітлерівської коаліції були заступлені на Паризькій мир-

(Закінчення на стор. 4)

Андрій Бук

ЕКОНОМІКА У КОМУНІСТИЧНИХ КРАЇНАХ В ПЕРШОМУ КВАРТАЛІ

II.

П'ятирічна перебудова, нова гласність і „демократія" президента М. Ґорбачова завели. Підступом, хитрощами і крутійствами збаламутив світ, а втративши довір'я не лише в нутрі країни, але і закордоном зачав радикальну економічну революцію підвишкою з 1-им липня цін на харчі, продукти і транспорт від 30 до 300 відс., що збільшить безробіття з 20- до 40 біл. на 125 міл. працюючих і знизить стандарт життя, який нині нарівні з Китаєм. Остання пропозиція Рижкова-Ґорбачова збільшити ціни на хліб втроє (від 30 років не мінялася, сьогодні коштує 25 копійок буханець) Верховна Рада відкинула 362 голосами (33 — за). Всі зарядження М. Ґорбачова від 1982 посьогодні — безуспішні, тому престиж захитаний, а останні пресові опитування виказали, що лише 15 відс. громадян йому довіряє, 34 недовіряє, 43 сумнівається. Совєтологи, економісти і фінансисти одноголосно твердять, що Совєтський Союз вже в глибокій рецесії, з якої виходу нема, президент М. Ґорбачов в клопоті з економічними і політичними реформами хитрощами і крутійством хоче, при помочі Заходу рятувати банкрутуючу комуністичну систему і велику Росію на федеральних основах з автономними привілеями республік, якої мабуть не врятує, і можливо ще цього року зрезиґнує, або його замінять і його наслідник зліквідує останню колоніяльну імперію-диктатуру пролетаріяту.

У Китаї драстична розправа танками демонструючих студентів з домаганням демократичних привілеїв і зміни уряду в червні минулого року, а ще більше цього року захитала економіку, індустрійну продукцію, збільшила безробіття до 25 відс., інфляцію до 27 відс., через зростаючі ціни на харчі, яких бракує для зростаючого населення. Санкції західнього світу спаралізували економічний стан і туристику. Уряд відкликав вийнятковий стан, звільнив 325 ув'язнених студентів і далі звільняє, щоб наладнати знову економічні і торговельні зв'язки зі Заходом. Деякі фабрики і колективні підриємства далі банкрутують, або звільняють робітників, тому зростає безробіття. Нова економічна програма помагає, бо інфляція під кінець першого кварталу впала до 7.2 відс., ціни на деякі харчі, ярину, овочі впали, на оливу, енерґію і будівельний матеріял зросли. Зміна центральної індустрійної системи, на якій уряд втратив 15 біл. дол. на приватну і інвестиції індустрійних країн Заходу помагають, бо відкликали обмеження, далі посилено інвестують, торгують дають позички, туристика зростає. Контроля народин останньо завела і приріст населення від двох років степенується, а брак харчів збільшує імпорт збіжжя, в лютому купив 2 міл. метричних тонн пшениці, а дев'ять місяців по кінець березня 5.9 міл. метричних тонн. Стандарт життя дуже низький і далі спадає.

Катастрофальне економічне положення в країнах Східньої Европи після 45-літньої комуністичної диктатури, в часі якої Москва їх використала, економічно знищила так, як балтійські держави й інші республіки, головно Україну, цього року з великими труднощами, перепонами по-різному при допомозі вільного світу, головно країн Европейської спільноти, ЗСА і Японії відбудовують свою крахуючу економіку і низький стандарт життя.

Найгірше економічне положення в Польщі, яка перша в більшості з демократичним урядом стала переходити на капіталістичну систему. Радикальні революційні економічні зміни в перших місяцях захитали ще більше стандарт життя. Перехід на вільну торгівлю з піднесенням цін захитав індустрійну продукцію, яка впала на 30 відс., сильно зросло безробіття (250,000) і далі зростає, доходи впали на 25 відс., населення протестує включно до страйків, через брак харчів зросли ціни головно на цукор і інші продукти, в березні ціни на овочі і деякі харчі впали на 50 відс., тому інфляція впала з 78 до 7 відс., золотий далі тратить на вартості, знову буде здевальвований (минулого року 12 разів), доляр на чорному ринку з 13,000 золотих в грудні впав до 8,000.

Чехо-Словаччина з демократичним президентом В. Гавелом переходить на приватну ініціятиву, економіку і торгівлю, виступили з комуністичного торговельного бльоку (КОМЕКОН-у), зменшує торгівлю зі Совєтським Союзом, а збільшує зі Заходом, який помагає здевальвована корона. Приступила з поворотом Міжнародного монетарного фонду і Світового банку, разом з Польщею і Мадярщиною хоче стати членом Европейської спільноти завела біржу-торгівлю вартісними паперами, збільшена туристика й інвестиції зі Заходом поправляють економічний стан. На домагання Словаччини змінила назву країни з Чехо-Словацька Республіка на Федерацію чехів і словаків; просить СССР до кінця року відтягнути окупаційні війська.

У Мадярщині економіка в першому кварталі захиталася, в рецесії, інфляція 23 відс., і далі зростає, через ціни, уряд зносить контролю цін, зменшує субсидії індустрії, безробіття може зрости до 500,000 на 11 міл. населення, доходи пересічно — 200 дол. місячно, заборгування 21 біль. дол., просить ММФонд і Світовий банк 1.5 біл. дол. позичок, щоб збільшити приватну ініціятиву, торгівлю, закордонні інвестиції в малі підприємства, які зростають і біржу, яку комуністичний уряд 42 року тому зліквідував, зменшив на 30 відс. торгівлю з СССР і збільшує зі Заходом, через кращі продукти. Найбіль-

(Закінчення на стор. 4)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про політичне меню

Здається, ніхто не має сумніву, що всі політики світу та всі публічні імпрези, з'їзди чи зібрання крім важливих нарад, постанов і деклярацій мусять мати ще також і дуже прозаїчну, але конечну до життя частину а це — їду. Часом вона відбувається прихапцем, іноді у формі величавих бенкетів із запрошеними достойними гостями, а інколи головним меню є не їда, а десятки промов і привітів, які присутні мусять вислухати, залишаючи холодну їжу на тарілках.

Либонь, кожний нарід має до цієї шлункової справи інакший підхід та інакше її розуміння.

У американській спільноті, а зокрема у американській журналістиці справа їжі на публічних і політичних імпрезах — дуже важлива і займає видатне місце в її обговоренні. Коли є прийняття у Білому Домі, то подають точно меню, описують хто його підготовляв та скільки воно коштувало.

Саме сьогодні коли пишемо ці рядки, на сторінках „Ню Йорк Таймсу" точно написано, що і коли подавали їсти на конференції „на вершинах" у Гюстоні, Тексас, де господарем був президент ЗСА Джордж Буш. Ба, щобільше, не лише можна перечитати гарно виписане меню із бенкету „на вершинах" у вівторок, 10-го липня, але також цікаву статистику скільки чого спожили гості на т.зв. „барбек'ю" перед початком конференції у неділю, 8-го липня. А це було 7,200 фунтів м'ясива, 3,000 фунтів картопляної салати, 500 фунтів цибулі, 165 ґальонів приправ до м'яс, 333 ґальони холодного чаю, 4,400 кусків торта і.т.п. Усе разом коштувало 40,000 дол., а подарував ці всі присмаки власник ресторану, що підготовляє саме їжу для „барбек'ю".

Цю їжу дістали не лише „достойні гості" Президента у числі 418 осіб, але також 4,000 членів преси і 1,000 добровільців, що підготовляли цю зустріч у Гюстоні.

Оця широко описана в престижевому щоденнику вістка про харчі під час конференції викликала цікаву дискусію у редакції. Чи потрібно такі звичайні шлункові справи описувати і кого це цікавить. Думки були поділені.

Однак нам притому насунулося порівняння з нашими, українськими громадськими імпрезами, які також часто пов'язані із славними у нас бенкетами. На оцих „торжествах", на першому місці, звичайно, не є меню, а промови і дуже часто до самої їжі навіть „почесні гості" не доходять, а притому вона переважно така нецікава, що нам, журналістам, навіть не прийшло б на думку про меню писати.

Але, читаючи сьогоднішню вістку у „Ню Йорк Таймсі" насунулося ще одне порівняння. Адже, на першому прийнятті в неділю вгощали цією самою їжею не лише гостей Президента, але також 4,000 журналістів. У нас, однак, ті нечисленні журналісти, які мусять з приводу свого редакційного обов'язку ходити по бенкетах та інших імпрезах, дуже часто ніяк не мають рівноправности із „почесними гостями", а трапляється, що на тих „працівників пера" навіть немає відповідного місця для виконування їхньої праці. Може тому не пишуть вони ніколи про меню на таких публічних імпрезах, а в нашій пресі читаємо про „смачні перекуски" лише у дописах із місцевих зборів, зібрань чи ювілеїв.

О-КА

Василь Стус

Посоловів од співу сад,
од солов'їв і од надсад,
і од самотньої свічі,
і од жалких зірок вночі.
У небі місяць горовий
скидається, як пульс живий.
Ущухлим світлом сяють вишні
опонічні. Допіру лив
високий дощ і всі невтішні
мої передуми будив.
Я двері прочинив з веранди,
де кострубатий вертоград.
собі не в силі дати лад,
пильнує перший сон троянди.
Свіча затріпотіла — й світло,
мов голуба, пустила в лет,
і вірш твій вирвався без титла,
і дух твій вирвався з тенет,
бо надто кругле небо краю
і круга саду ліпота,
бо мати дивиться свята,
я в ній смеркаю і світаю.

(Із збірки поезій „Палімпсести")

Роман Кухар

БІБЛІОГРАФІЯ РІДКІСНИХ СЛОВ'ЯНСЬКИХ ВИДАНЬ

Rare Books Slavica *(в Бібліотеках університету Кольорадо, Бовлдер, Кольорадо), англомовна описова бібліографія, зібрана та зредаґована у співпраці Соні Джейкобс із Євгеном Петрівським; вступ і введення Є. Петрівського й С. Джейкобс, оцінка праці мецената Євгена М. Кейдена; формат фольйс, індекс, ілюстрації, В-тво Р. Райнгардта, Бовлдер, Кольорадо, 1987, ст. 91).*

Завдяки дотаціям Гуманістичної Фундації Університету Кольорадо й Комітету для збереження славістики в університеті, Е.М. Кейдена, заступник головного університетського бібліотекаря, проф. Євген Петрівський видав, у співпраці з бібліотекаркою відділу особливих збірок, Сонею Джейкобс, цінну, зразково опрацьовану бібліографію рідкісних слов'янських видань бібліотек цього університету. Допомагав їм у праці цілий штаб співробітників, між ними і ще один наш професор цього університету, Павло Бабяк.

Соня Джейкобс у своєму введенні ось як відзивається про ініціятора цієї бібліографії: „Професор Петрівський і я задумали скласти виданий тепер каталог рідкісних слов'янських видань уже роки тому. Проф. Петрівський покінчив університетські студії в Тібінґені й Ст. Ґеллен, економічним дипломом. Згодом здобув ступінь мастера в Денверському університеті й докторат філософії в Українському Вільному Університеті в Мюнхені. Приготовившись теж фахово до бібліотекарського звання, він обняв становище бібліотекаря в нашому університеті". Треба додати, що проф. Петрівський, крім завідування бібліотечним відділом, викладає курси історії української літератури довоєнного й післявоєнного періодів у цій же високошкільній установі.

Збірка славістики в усіх бібліотечних відділах Кольорадського університету, що почалась в 1930 роках і поширилась у 1950 роках, охоплює біля 90 тисяч томів слов'янської літератури з обсягу гуманістики, суспільних наук і природознавства, з чого понад 10,000 назв припадає на україністику, бо її саме почали й розбудували наші бібліотекарі цього університету.

Про вибір в обговорюваному каталозі бібліографії коло п'ятисот заголовків із двохтисячної збірки слов'янських раритетів університету вирішувала загальна бібліотечна управа, що руководилась особливим, фінансовим і книжковим, внеском фундації Євгена М. Кейдена, вихованця Кольорадського університету, пізнішого професора Південного університету в Сівоні, ЗСА, й видатного перекладача з російської літератури. Це й безумовно вплинуло на значний обсяг саме російської літератури в вибраній бібліографії, проте й неросійській славістиці віддано тут своє місце. В загальному, вартість збірки характеризують автографи, перші, або обмежені видання, незвичайні друки, коштовна техніка факсіміле, унікальні мапи, рукописи, портфолія, приватне листування, ітд. До найстаріших заголовків описуваної збірки раритетів славістики належить „Rerum Bohemicarum antiqui scriptores"... з 1602 року. Каталог бібліографії вираховує заголовки з обсягу лінґвістики, словників, історії, белетристики, релігії, філософії, театрознавства, мистецтва, подорожної й молодіжної літератури.

Між чеськими і словацькими заголовками знайдемо тут славний фальсифікат „Короледворський рукопис", твору Гуса з 1520 року, славістів Челяковського, Колляра, Палацького й пізніших письменників і наукових авторитетів — Гаєка й Масарика.

До рідкісних польських знахідок належать писання Тадеуша Костюшки, з 1796 року, Конституція Речі Посполитої тощо.

Між російською літературою в каталозі слов'янських раритерів помітні твори Пушкіна, Лермонтова, Турґенєва, Толстого, Достоєвського, Б. Пастернака, Євтушенка, потрапили туди й твори наших земляків — Миколи Гоголя й Ахматової (Горенко).

Зразки української літератури у приведених заголовках та анотаціях доволі широко представлені: від „Збірника Святослава", з 1073, 1076 років „Київського Псалстиря", з 1397 року, „Біблії", зі вступом Патріярха Йосифа Сліпого, — до „Заповіту" Шевченка мовами народів світу, творів Костомарова, Куліша, Франка, правописного словника Ізюмова, „Древностей України", праць Вол. Гнатюка, „Закарпатських народних пісень", „Українських приказок" Номиса — й аж до „Атласу України й сумежних земель" Кубійовича й творів деяких сучасних письменників, Грановського й Ольжича.

Окрему вартість у каталозі уявляють собою світлини зі „Слова про Ігорів похід", портрет українського філософа Григорія Савича Сковороди, заголовні сторінки „Гербівника" Лукомського, „Тернового вінка" Коваленка й український переклад „Колгоспних тварин" Джорджа Орвелла.

Каталог рідкісних слов'янських видань стане дійсним раритетом в американській бібліографічній літературі, що в ділянці славістики опанована сливе поголовно російським жанром.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЗСА дораджує американським громадянам відкласти свої поїздки до Кенії з приводу протиурядових заворушень в тій країні. У зверненні Державного департаменту говориться про те, що недавні демонстрації в супроводі грабунків і сутичок між поліцією та заколотниками не є безпечними для подорожуючих. Американцям, що мусять їхати до Кенії, пропонується зголошуватись до амбасади чи консуляту в даній місцевості негайно після прибуття туди.

Цікавий твір у репертуарі хору „Думка"

У репертуарі хору „Думка", який збирається в концертове турне по Україні в жовтні 1990 року, багато цінних творів українських композиторів: Веделя, Січинського, Колесси, Людкевича, Давидовського, Гнатишина та інших. Над широким репертуатом невпинно працює маестро Семен Комірний.

„Не співайте так обоятно, холодно, співайте з душі", — часто звертає увагу хористам. І лише тоді, як вдасться йому видобути з хору бажаний, задовільний ефект.

Одним із рідкісних, цікавих своєю музичною побудовою і змістом творів, який „Думка" повезе в Україну, є пісня хору невільників-бранців з опери „Набукко", славного італійського композитора Джузеппе Верді.

Темою опера „Набукко" сягає часів Старого Завіту. Лібретто опери є базоване на історії поневолення ізраїльського народу Вавилонським королем Навухадоносором.

З цією ж самою темою ми стрічаємося у творах поетеси Лесі Українки, у її драматичних поемах „Вавилонський полон" і „На руїнах", де вона змальовує важкі переживання ізраїльтян після втрати батьківщини.

Туга за втраченою батьківщиною, за рідною землею проникає душі усіх, які повинні були залишати свій рідний край. Тому тема пісні бранців-невільників з опери „Набукко" зворушує серця усіх, які борються за здобуття волі для свойого народу.

Історія цеї пісні з третього акту опери „Набукко" є дуже цікавою. Тодішній імпресаріо опери Ля Скаля Б. Мереллі, звернувся до Верді з проханням переглянути текст лібретто який був написаний знаним в тих часах лібретистом Т. Солера. Верді саме в той час був у великій депресії, переживаючи передчасну смерть своєї молодої дружини, як також невдалу постановку однієї із своїх перших опер. В стані такого психічного заломання, він вирішив вже більше ніколи не писати музики, але з респекту до приятеля імпресаріо Мереллі погодився переглянути текст.

Прийшовши до дому Верді зрезиґновано кинув записки лібретта на стіл. Картки манускрипту відкрилися якраз на сторінці, де були записані слова: „Va, pensiero sull' ali Doratte", в перекладі „Лети моя думо на золотих крилах". Слова ці мали б бути співані ізраїльськими невільниками. Саме ці слова надали Верді, людині сповненій глибоких емоцій, нового надхнення і поштовху до творчої праці. Верді було тоді 28 років.

Опера „Набукко" була переломовим кроком у його довгій, музичній кар'єрі. Саме в тих часах Італія переживала момент національного відродження. І під час прем'єри „Набукко", коли у третьому акті хор невільників проспівав „Va, Pensiero", публіка з великим сентиментом і захопленням зареаґувала на їх спів, домагаючись кількакратніх наддатків, що в Міляні в опері до цього часу було нечуване.

І так Верді піснею „Va, Pensiero" прославився як композитор революційного руху „Risorgimento" в Італії.

Після смерти Верді в січні 1901 року, ціле місто Мілян плянувало влаштувати композиторові величавий похорон, але бажанням Верді у завіщанні було похоронити його скромно біля його другої дружини Джузепіни Стреппоні, яка співала колись ролю Авідаї в „Набукко".

Прийшов день, коли їхні тлінні останки мали бути перевезені на місце вічного спочинку у Casa Di Riposo, приміщення для старих, зубожілих колишніх музиків, місце, яке заснував сам Верді.

День цей мав бути відзначений лише поминальним концетом в честь Верді. Одначе важко було спинити тисячі мешканців Міляну і околиці, які хотіли востаннє попрощати улюбленого композитора.

Хором опери Ля Скаля і симфонічною оркестрою диригував сам Артуро Тосканіні. Супроводжували вони похоронний кортеж піснею невільників з опери „Набукко". До хору прилучилися усі глядачі і так понад 200,000 осіб ішли у жалібному поході співаючи улюблену пісню „Va, Pensiero".

Останньо подають до відома що під час голосувань на телевізії в Італії, публічна опінія вимагала змінити дотеперішній італійський національний гимн на пісню „Va, Pensiero".

Здається, що жодна пісня у житті нації не викликала стільки емоцій, як саме пісня „Va, Pensiero", яку в українському перекладі маестра С. Комірного „Ти прекрасна, о Мати Вітчизно", „Думка" повезе в Україну.

Оксана Кузьма

В. Івашко...

(Закінчення зі стор. 1)

ні на 20 років. За той час „ми вже могли піднести на високий рівень нашу економіку і життєвий рівень населення". При тому він критикував тих делеґатів, які стремлять до двоподілу в КПСС, бо він переконаний, що без Комуністичної партії неможлива жодна перебудова.

Відповідаючи на питання чому він зрезиґнував з посту голови Верховної Ради УССР, Володимир Івашко заявив, що до цього рішення причинилась „драматична ситуація" в українському парляменті. Він додав в розмові з кореспондентом ТАСС, що після його від'їзду до Москви на з'їзд КПСС, „антикомуністичні неконструктивні сили відтягнули із з'їзду усіх членів парляменту і членів КПСС. На жаль, — це рішення підтримали також депутати-комуністи. Не бажаючи допустити, щоби в республіці маніпулювали найвищим речником держави, мені не залишилося нічого іншого як зрезиґнувати з цього посту".

На питання чи таке поступування не дасть в руки противникам ідеї соціялізму „нової зброї", Івашко впевнено відповів, що на пост голови Верховної Ради УССР буде наново обраний член КПСС, бо, мовляв, „кращої ідеї від соціялістичної немає".

Билл Келлер, кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" в СССР, пише у числі з 12-го липня, що В. Івашко не послухав зарядження Верховної Ради УССР про відкликання, залишився в Москві, бо він очолював важливу комісію правил і загальної плятформи КПСС.

Потвердження цієї вістки про резиґнацію В. Івашка з головства у Верховній Раді УССР наспіло також від Пресової Служби Руху. Лист-резиґнація був прочитаний на сесії ВР УССР. Згідно з опінією Михайла Гориня, керівники секретаріяту Руху, рішення Івашка є „кінцем його політичної кар'єри, бо тільки людина, яка не дбає про майбутність залишає керівний пост 52-мільйонового народу, щоб стати заступником генерального секретаря Компартії, яка починає завмирати".

Депутати ВР УССР не дискутували нового вибору голови ВР, бо це відбудеться після прийняття деклярації суверенности, яку тепер обговорюють депутати. Згідно з опінією Миколи Поровського, одного з депутатів, члени ВР, зокрема Демократичний Бльок, будуть домагатися ліквідації договору з 1922 року на підставі якого постала „лялькова держава" після окупації Росією і ліквідації Української Народної Республіки.

ПРАВИЛЬНА АДРЕСА

Особи, які бажають замовити останнє число „Лікарського Вісника", повинні звертатися на адресу: Administration of "Likarsky Visnyk" of UMANA, 2247 West Chicago Ave., Chicago Ill., 60622-4828.

40-ий день смерти св. п. Тараса Максимовича

М. Ракуш передає плякету Анні Максимович і донькам.

Родина і громада Маямі за українським звичаєм прощала на тризні заслуженого громадянина св. п. Тарас Максимович. Вранці в українській католицькій церкві УПДМ о. парох Стефан Зарічний відправив заупокійну Св. Літургію і Панахиду. Тризна відбулася в Українсько-Американськім Клюбі, головою якого довгі роки був Т. Максимович.

По молитві присутні засіли до перекуски. Микола Ракуш теплими словами спімнув покійного. Св. п. Тарас Максимович був головним радним і головою маямського відділу УНС. М. Ракуш, який був делеґатом на 32-гу Конвенцію УНС, коротко розказав про перебіг конвенції і підкреслив великі зміни, що відбулись на конвенції, та вибір нової Управи. Під час Конвенції нагороджено посмертною грамотою св. п. Тараса Максимовича, яку прийняв М. Ракуш і виголосив при тій нагоді зворушливе тепле слово про союзову та громадську діяльність покійного. Грамоту М. Ракуш передав дружині покійного Анні Максимович. М. Ракуш згадав також про склад теперішньої Управи маямського відділу: заступник голови — Петро Пепер, секретар — Андрій Маринюк, скарбник — М. Ракуш, контролери: д-р Юрій Цегельський, Іван Мищук і Ольга Максимович.

Дружина покійного подякувала М. Ракушеві за грамоту і теплі слова про покійного.

Ірина Ракуш, заступниця голови Об'єднання Українсько-Американських Організаціій міста Маямі (головою цієї організації був покійний) приготовила виставку преси — вирізки англійською і українською мовами про діяльність Тараса Максимовича за останній рік і некрологи.

Хай цих кілька слів буде грудкою рідної землі на свіжу могилу св. п. Тараса Максимовича. А ми, українська громада Маямі, будемо його згадувати при кожному виступі маямських танцюристів та у кожну неділю, коли співає хор Св. Літургію. Він був засновником і учителем танцюристів і диригентом хору.

Мирослава Хойнацька-Тершаковець

З В Е Р Н Е Н Н Я

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНІВ

одержала від дирекції Архіву Концлагеру Авшвіц у Польщі прохання переслати їм по два примірники українського й англомовного видання споминів д-ра П. Мірчука про Авшвіц **„У НІМЕЦЬКИХ МЛИНАХ СМЕРТИ"**. Англомовне видання ми переслали. Але українського у нас немає вже ні одного примірника. Тому ми звертаємося з проханням до тих, хто має те видання українською мовою і може подарувати його для архіву в Авшвіці, переслати це нам на адресу:

Dr. Petro Mirchuk
509 Strahle Street
Philadelphia, Pa. 19111

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що в четвер 12-го липня 1990 р. в Ню Йорку відійшов у Вічність наш Найдорожчий Муж, Батько і Дідо

бл. п.

ВОЛОДИМИР БАДЯК

ПАНАХИДА в п'ятницю 13-го липня 1990 р. о год. 7:30 веч. в поохоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в суботу 14-го липня о год. 9:30 ранку в українській католицькій церкві св. Юра, а опісля на цвинтар св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й.

Залишені у смутку:

дружина — КАТЕРИНА
доньки — ГАЛИНА І МАРІЙКА
сини — РОМАН з дружиною ІРЕНОЮ
ЕВГЕН
внуки — ОЛЕКСАНДЕР І ДАНИЛО

•

Замість квітів просимо складати пожертви на Фонд Дітям Чорнобиля в Україні.

ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ в ЕКЗИЛІ

з глибоким жалем повідомляє українське громадянство в Україні і діяспорі, що в дні 8-го липня 1990 року в Мюнхені, Німеччина відійшов у Вічність колишній голова Української Національної Ради

сл. п.

ЯКІВ МАКОВЕЦЬКИЙ

Покійний народився 19-го травня 1909 року в селі Ріплині біля Ярослава.

Через довгі десятиліття Покійний був активний працівник громадських і політичних організацій.

В роках 1967-1971 він був головою Української Національної Ради і брав активну участь в праці ДЦ УНР, який в тому часі мав свій осідок в Мюнхені.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться 16-го липня ц. р. в Мюнхені, а Тлінні Останки Покійного спочинуть в українській частині Вальдфрідгоф цвинтаря в Мюнхені.

Родині Покійного і Проводові ОУН складаємо наші найглибші співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ПРЕЗИДЕНТ УНР ПРЕЗИДІЯ УНР-ади УРЯД УНР

Провід і Сенат Організації Українських Націоналістів з глибоким жалем повідомляють членство ОУН і Українського Націоналістичного Руху в Україні і поза її кордонами, що в дні 8-го липня 1990 року в Мюнхені, Німеччина відійшов у засвіти

сл. п. голова Сенату ОУН

ЯКІВ МАКОВЕЦЬКИЙ

Покійний прожив 81 років і все своє життя віддав праці для визволення українського народу

Довголітній член ОУН, учасник державного будівництва на Карпатській Україні, член Леґіону ОУН під проводом полк Романа Сушка, довголітній Присяжний Член ОУН, член Проводу ОУН, Заступник Голови ПУН та в. о. Голови ПУН в рр. 1979 — 1981 .

Довголітній член Надзірної Ради В-ва „Українське Слово" в Парижі, член Фундації ім. Євгена Коновальця і Фундації ім. О. Ольжича.

Співосновник Українського Допомогового Комітету в Мюнхені в 1945 р., член Головної Ради ЦПУН в Німеччині, Голова „Української Служби" в Мюнхені.

В рр. 1967-1971 був головою Української Національної Ради.

Кількакратно організатор спільних святкувань в честь Основоположника ОУН сл. п. Євгена Коновальця, з участю представників всіх українських націоналістичних організацій.

Покійний невтомно працював до останніх днів свого життя і був зразком відданого діяча в системі Українського Націоналістичного Руху.

Його смерть є великою втратою для ОУН і УНР-уху. Провід ОУН втратив визначого співробітника, членство Сенату втратило свого Голову а членство ОУН втратило друга, який навіки залишиться в нашій пам'яті.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в дні 16-го липня ц. ц. р. в Мюнхені, де будуть спочивати Його Тлінні Останки недалеко могил Його друзів, провідних членів ОУН з якими Він співпрацював через довгі роки.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Родині Покійного складаємо наші глибокі співчуття.

ПРОВІД УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ
СЕНАТ ОУН

Економіка...

(Закінчення зі стор. 2)

ша мануфактурна компанія транспорту, яка затруднює 12,000 робітників перестала експортувати автобуси до Совєтського Союзу і доставляє до Західньої Европи і ЗСА. Новий в 60 відс. демократичний уряд договорився з СССР до червня 1991 року відтягнути окупаційні війська, деякі частини вже покинули Мадярщину.

Східня Німеччина економічно в найкращому положенні через зближення, торгівлю і фінансову допомогу Західньої Німеччини в надії на скоре об'єднання. Уряд Бонну, щоби приспішити об'єднання створив 70 біл. дол. фонд, яким буде фінансувати реконструкцію і економіку Східньої Німеччини. Об'єднання вирішить вибори в грудні.

У Румунії критичне економічне положення не поправляється через дальший брак харчів, овочів, оливи і газу, зла транспортація, дороги в поганому стані і їх брак, країна на грані банкрутства. Демонстрації і протести студентів і селян проти нового уряду, який підступом і обманом у виборах здобув більшість і затруднив комуністів Чаушеску не устають і домагаються нових виборів.

Економічне положення Болгарії — критичне, бюджет дефіцитовий, дороги, мости, тунелі в поганому стані, деякі замкнені, дальший брак харчів, головно м'яса, ярини, платні 260 дол. місячно, інфляція 12 відс. заборгування 10 біл. дол., торгівля з Совєтським Союзом, головно оливи до сім біль. левів річно з одним більйоном дефіциту. Населення протестує проти уряду в більшості комуністів і домагається зміни. Держави Европейської спільности, після довгих переговорів підписали 10-тирічний торговельний договір на імпорт болгарських продуктів та аґрикультурну, наукову і технологічну співпрацю.

Албанія, найбільше відокремлена комуністично-сталінська країна, економічно відстала з дуже низьким стандартом життя, яке не поправляється. Останньо почала переводити ліберальні зміни і закони відносно релігії, подорожей та іміґрації, преса критикує уряд і секретну поліцію. Уряд після 50-ти років хоче нав'язати зносини з ЗСА.

Держави Заходу, щоби приспішити демократичний устрій в країнах Східньої Европи спішать з допомогою. Країни Европейської спільноти інвестують 10 біль. долярів, Японія дає 1 біль. дол. допомоги і по 500 міль. дол. Польщі і Мадярщині, ЗСА розробляє новий плян Маршала на 25 біл. дол. і згідні імпортувати високо технічні продукти. Плян Маршала для відбудови Німеччини і Японії після Другої світової війни коштував 171 більйонів долярів.

Як багато у нас манделів — борців за рівні права. . . теж і для білих

Ми бачимо нині, як мільйони людей, в першу чергу негрів, вітає свій символ боротьби за їхні рівні права Нелсона Мандалу. Як питають тих людей, чому його так ентузіястично вітають, то відповідь звичайно є проста: він бореться за наші рівні права і за те відсидів 27 років в тюрмі. Перед нашими очима проходять тисячі образів чоловіків і жінок, українців, які теж борються за рівні права — українців в Україні, і теж попадали й ще попадають в тюрми, в яких життєві обставини далеко жорстокіші, як у Південній Африці, а їх „строки" дуже часто переходять далеко за 27 років, але чомусь і ми, і весь „культурний світ" ту свідомість тратять перед своїми очима. А шкода, бо світ робить, не хотячи, велику помилку.

Такі рефлексії прийшли на думку, як ми вітали в Нюарку 20 червня ц. р. Ірину (Орисю) Сеник. Про її життєвий шлях розповіла нам дещо „кваліфікована" в таких справах її приятелька Надія Світлична, а потім доповнила сама Ірина.

Ірина Орися не доконала жадних терористичних актів, не вбила нікого. Її заарештували і посадили в тюрму без жадного конкретного оскарження. Недавно в розмові з Миколою Горбалем я звернув йому увагу, що його виступи тут в Америці, можуть бути претекстом для арешту по повороті в Україну. „Ви знаєте, буду мати змогу бодай знати, за що мене арештовують, бо за мої роки, страчені дотепер в тюрмі, ніхто не сказав мені, за що мене карали", — сказав Микола. Таких арештів було безліч. Головним чином серед тих, що боролися за рівні права. До таких належала й Ірина. Але її життєрадісна вдача і винахідливість вміти знаходити все щось нового, цікавого не давали їй піддатися пригніченню. Той життєвий оптимізм вона вміла передавати й іншим. Вишивки, поезії які писала, або лише з пам'яти виголошувала, давали їй і всім співтоваришкам недолі надії на „краще завтра". Можна було дійсно подивляти її за дух, дух непокірливости, дух животворної української жінки, яку ворожі Україні сили так жорстоко карали і ще карають.

Поезії, які вона нам прочитала або виголошувала напам'яти, свідчили і свідчать про її сильний характер, шляхетну душу, якій випало стільки терпінь перенести, але зберегти своє українське „Я".

Біля 70 осіб, присутніх у залі, бачили перед собою українську людину, що була жертвою в руках російських хижаків та їхніх неросійських вислужників.

Світ величає Манделів, а що говорить він про Ірин Орись Сеників? Коли, нарешті, усі такі герої знайдуть належну оцінку в світі?

Ми вдячні 86 відділові Союзу Українок Америки за організацію цього вечора.

Іван Я. Хамуляк

Україна...

(Закінчення зі стор. 2)

ній Конференції, як держави, що не тільки сприяли розгрому спільного ворога, але зазнали величезних втрат. Отже Українська РСР має всі підстави — моральні, політичні, правові, — на безпосередню участь у загальноевропейському процесі... Бажання стати членами „Конференції для Безпеки і Співпраці в Европі", яка покищо об'єднує 23 західні держави, заявили Болгарія, Польща, СССР, Угорщина, Чехо-Словаччина та Юґославія. Українській РСР слід приєднатись до них, а також вивчати питання про участь конвенціях 'Ради Европи' (тобто Европейської Спільноти — М.Б.)". Василенко підносить теж питання участи України в Европейському банку, та дипломатичних й економічних зв'язків із державами-сусідами як Польща, Румунія й інші м.і. теж з уваги на можливі прикордонні конфлікти.

Взявши до уваги, що Василенко офіційно є представником УССР в ООН та радником дотепер фіктивного Міністерства закордонних справ УССР, треба привітати його думки як обіцюючі і позитивні. Очевидно вони не можуть рівнятись до політичних настанов наших „експертів" міжнародних справ на поселеннях, які вірять у політичне „фіят" у справах нашого міжнародного положення, але як на „перші кроки" в параметрах реальної політики (а тільки таку треба вважати політикою), їх треба визнати задовільними. В його думках нема нічого, з чим тямуща українська людина могла б не погоджуватись.

Врешті кілька завваг на тлі розвитку політичної думки в Україні, що проявляється і в тому, що каже Василенко. На вступі зацитував я слова оптиміста, який питав, коли буде українське військо? Згадаю з черги і песиміста, який каже, що не буде незалежної України на нашому сході, хіба що „прийде така інструкція з Москви"... стривайте — в часи, коли на конференції держав НАТО запрошують Горбачова на сесії НАТО, то чому не допустити, здавалось би нині абсурдну думку, що Росія може дійти до переконання, що в її інтересі перестати бути колоніяльною державою і розв'язати пута накладені на Україну! Про силу держав рішає нині не територія, не кількість населення, не могучі збройні сили, а економіка, живі торговельні зносини. Територія Німеччини нині на третину менша як перед 1939, а вона виринає, як европейська потуга. Вона і Японія, якої територія і землі такі бідненькі. Очевидно на першому місці все ще ЗСА, ...але вони у боргах головно в Японії, а коли ти попав у борги, то це не дуже добре свідчить про тебе... Виходить, що колонії — ніщо інше як клопіт. Розуміє то — виглядає — Борис Єльцин, а мабуть потихеньки визнає це і Горбачов, і мабуть багато за ним.

До голосу Литви світ прислуховується, бо литовські комуністи пішли з народом. А наші? Чекають на інструкції з Москви? Чи може зачинають уже теж відчувати кудою віє вітер, і спроквола і вони зачнуть уторопувати, що російському колініялізмові приходить кінець, що це час ударитись у груди, перестати діяти на шкоду свого народу та хоч частинно відплатити йому за злочини, які вони заподіяли своєму народові. Україну нищили „воріженьки", але ще більше свої Щербицькі... Не забуваймо теж, що не тільки Москва винувата, що Україну ставить дехто з пануючих нарівні з Каліфорнією, а народ уважають віткою російського. Буш, Тачер, Коль й інші „великі" хотіли б, щоб Росія була надалі поліціянтом на Сході, як НАТО має тримати народи Середньої Европи, щоб мадяри не зачинали ворохобні проти румунів, німці проти поляків, мусулмани в Юґославії проте сербів і т.д. і т.д. Щоб був мир... люди торгували і розживались, а не воювали!

Уважаєте, що думка, що Москва може надати більше прав Україні як нинішній президент України і його комуністична шайка собі бажають — безглуздя? Нині таке твориться на Сході, що вчорашні „безглуздя" стають дійсністю!